



Ordning och reda – förstärkt och tillförlitlig byggkontroll (SOU 2023:70)

Remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Remisstid den 26 april 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Jan Valeskog

Sammanfattning av ärendet

I betänkandet Ordning och reda – förstärkt och tillförlitlig byggkontroll (SOU 2023:70) lämnar Byggkontrollutredningen förslag på lag- och förordningsändringar som föreslås träda i kraft den 1 augusti 2025. Det övergripande syftet är att förhindra att brister i byggnadsverk leder till olyckor, framför allt sådana med allvarliga personskador som följd.

Utredningen bedömer att behovet av en förstärkt och tillförlitlig kontroll kan tillgodoses genom förändringar och förtydliganden inom befintligt system. De flesta av de förslag som lämnas syftar därför till att undanröja otydligheter och tydliggöra den nu rådande ansvars- och rollfördelningen mellan byggherren, sakkunnig, kontrollansvarig och byggnadsnämnd.

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har skickat förslaget till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har underremitterat ärendet till dotterbolagen Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), AB Svenska bostäder, AB Stockholmshem och AB Familjebostäder.

Trafiknämnden har inkommit med ett kontorsyttrande. Exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden avstår från att svara.

Stadsledningskontoret är i huvudsak positivt till förändringarna men ställer sig negativt till förslaget att byggnadsnämnden vid startsamrådet ska gå igenom kontrollernas förankring i byggherrens kontraktshandlingar.

Fastighetsnämnden ställer sig positivt till förslaget och har inget att invända mot de presenterade åtgärderna.

Stadsbyggnadsnämnden är till största del positiva till förslagen i utredningen, med undantag för att kontrollernas förankring i kontraktshandlingarna ska gås igenom vid startsamrådet.

Trafikkontoret anser att förslaget som helhet är väl genomarbetat och grundligt utfört.

Stockholms Stadshus AB konstaterar att underremisernas yttrande på utredningen är varierande samt anser att utredning bör belysa andra tillvägagångssätt för att förhindra att brister i byggnadsverk leder till olyckor.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag ställer mig i huvudsak positiv till förslagen som utredningen lägger fram. Det finns dock betydande utmaningar gällande förslaget att byggnadsnämnden vid startsamrådet ska gå igenom kontrollernas förankring i byggherrens kontraktshandlingar. Skulle förslaget i dessa delar antas behöver det tydligare definieras vad som innefattas i begreppet *kontraktshandlingar* och i vilken utsträckning dessa ska gås igenom av ansvarig nämnd. Det är av största vikt att de civilrättsliga avtalen inte blandas samman med plan- och bygglag och jag vill betona att det fortsatt bör vara byggherrens ansvar att ingå de avtal som är av betydelse för att byggprojektet ska uppfylla gällande krav. En ansvarsförskjutning gällande detta kan leda till betydande svårigheter för kommunen.

Säkerhet för liv och hälsa behöver alltid prioriteras som en del i byggkontrollen. Det är därför viktigt att ta hänsyn till riskerna med externa kontrollorgans beroendeställning mot uppdragsgivare som en del av skärpningen av gällande regelverk. Föreslagna regelförändringar är i detta hänseende i stort positiva. Skulle föreslagna åtgärder inte få önskad effekt för att säkra en bättre byggkontroll bör det övervägas om en oberoende myndighet istället kan träda in som instans för att säkra kvalitet såväl som oberoende för processer gällande byggkontroll.

Vidare anser jag, i enlighet med AB Familjebostäders synpunkt, att regelverket gällande bränder bör ses över i syfte att också utökas till förebyggande av bränder.

Det är även viktigt att beakta att det finns flertalet förslag på regeländringar som utreds och läggs fram samtidigt och att det är av stor vikt att dessa inte talar mot varandra. Föreslagna förändringar i denna remiss utgår från nuvarande byggregler och stärker kontrollen. Samtidigt föreslår Boverket omstrukturering och förändring av byggreglernas funktionssätt vilket får ses som svårt att harmonisera med föreslagna förändringar i aktuell remiss.

I övrigt hänvisar jag till stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande som tar upp specifika förslag på förändringar och anpassning samt därtill stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 24 april 2024

Jan Valeskog

Bilaga

Remiss - Ordning och reda – förstärkt och tillförlitlig byggkontroll (SOU 2023:70), dnr KS 2024/118-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner och Andréa Hedin (båda M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Efter flera uppmärksammade olyckor vid byggarbetsplatser de senaste åren välkomnar vi förslagen på lag- och förordningsförändringar i syfte att förhindra att fler arbetsplatsolyckor ska kunna inträffa.

Våra partier vill även lyfta ytterligare aspekt för att förstärka ordningen och redan på våra byggarbetsplatser, där även att försvåra för s.k. möjliggörare att utnyttja brister i säkerheten och tillsynen för att sedan hjälpa kriminella nätverk. I rapporten *Möjliggörare för kriminella nätverk* undersöker Brottsförebyggande rådet (Brå) fenomenet möjliggörare och hur dessa hjälper kriminella nätverk.

En möjliggörare är en person som missbrukar sin anställning eller sitt uppdrag i kommunal, statlig eller privat sektor till förmån för kriminella nätverk. Undersökningen bygger på intervjuer, upptäckta ärenden och krypterade chattmeddelanden från personer i kriminella nätverk. Den sammantagna bilden är att möjliggörare förekommer i både offentlig och privat verksamhet. Det kan handla om personer som antingen hjälper kriminella frivilligt för egen ekonomisk vinning, eller på grund av manipulation och/eller hot.

Vi ser att den senaste tidens sprängdåd har kunnat ske genom att explosiva varor har försvunnit eller stulits från byggarbetsplatser, och ser därmed ett stort behov av att en tillskärpning av byggkontroller samt vem/vilka som hanterar dessa behöver göras.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

I betänkandet Ordning och reda – förstärkt och tillförlitlig byggkontroll (SOU 2023:70) lämnar Bygghälsokontrollutredningen förslag på lag- och förordningsändringar som föreslås träda i kraft den 1 augusti 2025. Det övergripande syftet är att förhindra att brister i byggnadsverk leder till olyckor, framför allt sådana med allvarliga personskador som följd.

Utredningen bedömer att behovet av en förstärkt och tillförlitlig kontroll kan tillgodoses genom förändringar och förtydliganden inom befintligt system. De flesta av de förslag som lämnas syftar därför till att undanröja otydligheter och tydliggöra den nu rådande ansvars- och rollfördelningen mellan byggherren, sakkunnig, kontrollansvarig och byggnadsnämnd.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har underremitterat ärendet till dotterbolagen Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), AB Svenska bostäder, AB Stockholmshem och AB Familjebostäder.

Trafiknämnden har inkommit med kontorsyttrande. Exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden avstår från att svara

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser i huvudsak positivt på de förändringar och förtydliganden som föreslås. Stadsledningskontoret ställer sig dock negativt till förslaget att byggnadsnämnden vid startsamrådet ska gå igenom kontrollernas förankring i byggherrens kontraktshandlingar. Stadsledningskontoret anser inte att det är tillräckligt beskrivet vad som avses med kontraktshandlingar och konsekvenserna vad gäller exempelvis kommunens kompetensbehov är inte heller tillräckligt analyserade.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 mars 2024 följande.

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Fastighetskontoret har tagit del av remissen och ställer sig positivt till förslaget och har inget att invända mot de presenterade åtgärderna.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2024 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Nedan följer en redogörelse för ett utdrag av de föreslagna ändringarna som stadsbyggnadskontoret särskilt vill lyfta och lämna synpunkter kring.

Kontrollplan

Stadsbyggnadskontoret är positiva till förslag på ändringar avseende kontrollplanen som ger kontrollplanen mer tyngd i PBL. Kraven på kontrollplanens utformning och innehåll förtydligas vilket gör det enklare för nämndens handläggning vid behov av kompletteringar/revideringar av kontrollplanen.

I dagsläget är det inte tydligt reglerat vilka krav som ska ligga till grund för startbesked och vilket innehåll som en kontrollplan ska ha. I dagens lagstiftning framgår inte vikten av kontrollplanen i ett startbesked och kontoret ser då särskilt positivt att utredningen i 23 § föreslår införandet att nämnden efter en prövning av byggherrens förslag till kontrollplan (...) med ett startbesked godkänner att en åtgärd kan påbörjas.

Vad gäller kravet på utformningen av kontrollplanen finns idag ett tolkningsutrymme kring kontrollplanens innehåll i 6 och 7 §§. Utredningen föreslår en ändring i 7 § där det blir tydligare att en kontrollplan ”*ska innehålla uppgifter om..*” och kompletterar även med att det i kontrollplanen ska framgå *vilka* krav som kontrollerna ska avse och *hur* dessa ska göras. Detta är i linje med praxis och Boverkets förtydligande av kravet på en kontrollplan, vilket dock saknas i dagens lagstiftning. Kontoret ställer sig mycket positiva till denna ändring då detta ger byggnadsnämnden tydligare stöd i PBL att hänvisa till i de fall då byggherrens kontrollplan är bristfällig. Ett startbesked kan även enklare vägras med stöd av detta.

Behovet av sakkunnigkontroll och utlåtanden

Utredningen föreslår att behovet av sakkunnigkontroll ska gås igenom på startsamrådet och förtydligar i en ny paragraf där det framgår hur behovsprövningen ska göras. Genom detta förslag införs även ett krav i behovsprövningen att kommunen ska ta hänsyn till risken för allvarliga personskador, samtidigt som hänsyn ska tas till risk för allvarliga störningar för samhället eller miljön.

Detta är två olika, ibland motstridiga, hänsynstaganden som ska göras med begrepp som inte är entydiga. Kontoret ser ett behov av förtydligande kring vad som avses utgöra ”allvarliga störningar” för att göra föreslagen ändring ändamålsenlig.

Kontoret vill även framföra, med hänvisning till ovan, en utmaning i förslaget i att ta hänsyn till risken för allvarliga personskador i specifikt projekt, då det ställer höga krav på nämndens kompetens (bedömning av inlämnade konstruktionshandlingar exempelvis).

I förslaget framgår att om en sakkunnig lämnat sitt uppdrag ska byggherren föreslå ny sakkunnig som byggnadsnämnden ska utse. Kontoret vill särskilt lyfta tolkningen kring att detta innebär att nämnden måste godta den sakkunnige som byggherren föreslår och får inte möjlighet att neka den föreslagne. I dagens PBL finns inte någon bestämmelse som gör att vi kan vägra att utse en sakkunnig (eller en kontrollansvarig) med hänsyn till att personen exempelvis blivit entledigad flertalet gånger och/eller visat sig olämplig för sitt uppdrag. Detta ser kontoret som en brist i dagens kontrollsystem - sakkunniga anlitas av byggherren vilket gör att det ligger i deras intressen att skriva ”rena och godkända” utlåtanden för att få igenom sitt projekt. Kontoret anser därför att byggnadsnämnden bör ha möjlighet att göra bedömningen om den föreslagne sakkunnige är lämplig eller inte.

I Plan- och byggförordningen, PBF, kompletteras sjunde kapitlet med ytterligare paragrafer som beskriver vad ett sakkunnigutlåtande ska innehålla och att nämnden får begära att ett utlåtande kompletteras. Stadsbyggnadskontoret ser positivt på detta förtydligande tillägget då nämnden enklare kan begära komplettering av utlåtanden som inte alltid redovisar det byggnadsnämnden vill se, kopplat till kraven som föreligger.

Stadsbyggnadskontoret ställer sig frågande kring att certifieringen av sakkunniga lämnas till de certifieringsorgan som idag finns på marknaden. Kontoret anser att de som certifierar sakkunniga bör vara aktörer vars intresse primärt är det allmänna och att det av den anledningen bör vara Boverket eller annan statlig myndighet som sköter certifieringen.

Startsamråd

Tekniskt samråd föreslås i utredningen byta namn till *startsamråd* och stadsbyggnadskontoret instämmer i att det blir tydligare i genomförandeprocessen kopplat till startbesked och slutbesked.

Ändringar omfattar även att handlingar ska inlämnas senast fem arbetsdagar före startsamrådet. Stadsbyggnadskontoret anser att detta är en efterlängtd ändring i PBL då det blir ett lagkrav snarare än ett önskemål om att handlingar ska inlämnas i god tid så att byggnadsinspektören får en god chans att förbereda sig. Detta resulterar ofta i en smidigare handläggning och byggnadsinspektören kan förbereda sitt protokoll i förväg vilket möjliggör ett effektivare möte med byggherren.

Stadsbyggnadskontoret önskar framföra önskemål om förtydligande kring vad konsekvenserna blir om inlämnande av handlingar inte sker i enlighet med föreslagen ändring (exempelvis om handlingar inlämnas *två* dagar innan startsamråd). Det är av betydelse för nämnden hantering av ärendet att veta om det medför att nämnden i den situationen har rätten att avboka startsamrådet och att en ny tid ska hittas med ny tidsfrist.

Krav på att nämnden vid startsamråd ska gå igenom kontrollernas förankring i kontraktshandlingarna

10 kap 19 § PBL kompletteras med att man vid startsamrådet ska gå igenom kontrollernas förankring i kontraktshandlingarna med projektörer och utförare.

Kontoret ställer sig negativt till förslaget och vill framföra att Plan- och bygglagen inte är en civilrättslig prövning av byggprojekt, utan en prövning enligt gällande bygglagstiftning. Den förändring som föreslås medför att myndighetsutövningen enligt PBL övergår till att även involvera civilrätt vilket är en stor förflyttning – en förflyttning som är betydligt större än vad utredningen visar. En sådan förflyttning och införandet av civilrättsliga frågor i PBL kräver en helt annan och kompletterande kompetens (exempelvis entreprenadjuridik i mycket större utsträckning än idag) inom byggnadsnämnden för att kunna bedöma byggherrens kontraktshandlingar. Byggnadsnämnden förses genom detta med ett ansvar som är civilrättsligt och om detta införs i PBL framför kontoret ett starkt önskemål om att konsekvenserna av detta behöver utredas ytterligare innan ett eventuellt införande.

Redan idag finns problematik för nämnden att erhålla projektspecifika kontrollpunkter som grundar sig i riskbedömning. Att nu införa genomgång av kontrollpunkternas förankring i kontraktshandlingarna blir ytterligare ett moment i prövningen. Det hade varit önskvärt att utredningen tydligare beskrivit vad som menas med begreppet ”kontraktshandling” och i vilken utsträckning dessa ska gås igenom.

Vid flertal tekniska samråd idag är projektet upphandlat som en totalentreprenad och i många byggprojekt är inte del- /underentreprenörer upphandlade vid tidpunkt för mötet. Stadsbyggnadskontoret anser att det då kommer finnas stora svårigheter i att få fram dessa kontraktshandlingar till startsamrådet då projektet ofta inte har de slutliga bygghandlingarna klara vid tidpunkt för mötet.

Kontoret ställer sig negativt till förslaget då civilrättsliga avtal inte bör blandas in i plan- och bygglagen då det finns risk att mer ansvar läggs på byggnadsnämnden. Förslaget innebär även att nämnden behöver mer kunskap i entreprenadjuridik för att kunna bedöma om kontraktshandlingarna är tillräckliga eller inte.

Arbetsplatsbesök

10 kap 28 § PBL kompletteras med vad byggnadsnämnden ska gå igenom på ett arbetsplatsbesök - hur genomförda åtgärder förhåller sig till krav enligt lovet, kontrollplanen, startbeskedet och de villkor som beslutats.

Kontoret ställer sig positiva till att paragrafen förtydligas och kompletteras men vill framföra att vi gärna ser att paragrafen mer liknar 32 § där det är ett tydligt krav på vilka punkter som ska tas upp. Förslaget lyfter viktiga moment som behöver tas upp på ett arbetsplatsbesök men stadsbyggnadskontoret ser gärna ännu mer tydlighet kring vad som särskilt ska tas upp kopplat till de tekniska egenskapskraven (exempelvis att kritiska moment som är av betydelse för att förhindra allvarliga personskador måste finnas med i kontrollplanen).

Det är vid arbetsplatsbesöket som nämnden kan upptäcka brister och annat av vikt för de fortsatta arbetena och det tåls att reflekteras kring om de obligatoriska sakkunniga ska delta på arbetsplatsbesöket (precis som kravet på en kontrollansvarig).

Slutbesked

10 kap 34 § kompletteras med att ett slutbesked inte hindrar byggnadsnämnden från att pröva om det finns förutsättningar för ingripande enligt 11 kap. 5 §. Kontoret ser positivt på detta tillägg då det funnits viss problematik i vissa ärenden att bedriva tillsyn då slutbesked meddelats.

Kontrollföreläggande

När byggnadsnämnden får kännedom om att ett byggnadsverk inte underhålls i enlighet med 8 kap. 14 § plan- och bygglagen, PBL, har tillsynsmyndigheten möjlighet att ingripa genom föreläggande om underhållsutredning enligt 11 kap. 18 § PBL. En förutsättning för ett föreläggande om underhållsutredning är att det måste konstateras att det finns brister i fråga om underhållet. Byggnadsnämnden måste alltså genom besiktning eller på annat sätt skaffa sig kännedom om byggnadens skick i stort innan ett föreläggande beslutas. I många fall är bristerna sådana som inte upptäcks via en okulär besiktning.

Plan- och bygglagen förutsätter inte något påtryckningsmedel i fall byggnadsverkets ägare väljer att inte följa föreläggande om underhållsutredning. Man kan i dagsläget varken förelägga om underhållsutredning med vite (11 kap. 37 § PBL) eller genomföra utredning på den försumliges bekostnad (11 kap. 27 § PBL). Detta upplevs som ett ineffektivt sätt att utöva tillsyn över brister i underhållet och handläggningen av dessa ärenden kan sträcka sig över flera år.

Byggnadsnämnden ser därför positivt på förslag att införa en ny paragraf i 11 kapitel plan- och bygglagen, *17a § Kontrollföreläggande*. Kontrollföreläggandet föreslås förenas med både vite enligt 11 kap. 37 § PBL och även möjlighet att genomföra utredning på den försumliges bekostnad om föreläggandet inte följs, enligt 11 kap. 27 § PBL. Enligt byggnadsnämndens mening kommer den föreslagna ändringen bidra till att nämnden ska kunna utöva sina tillsynsuppgifter på ett mer effektivt sätt när det gäller brister i underhållet av ett byggnadsverk.

Stadsbyggnadskontorets samlade synpunkter

Stadsbyggnadskontoret ställer sig till största del positiva till förslagen i utredningen, med undantag för att kontrollernas förankring i kontraktshandlingarna ska gå igenom vid startsamrådet. Om förslagen går igenom önskar stadsbyggnadskontoret ett förtydligande av vad som menas med begreppet "*kontraktshandlingar*" och i vilken utsträckning dessa ska gå igenom. Det är av största vikt att de civilrättsliga avtalen inte blandas med PBL och stadsbyggnadskontoret betonar att det är byggherrens ansvar att ingå de avtal som är av betydelse för att byggprojektet ska uppfylla gällande krav.

Stadsbyggnadskontoret vill även särskilt lyfta ett önskemål kring förtydligande kring hur nämnden ska göra behovsprövningen av sakkunnigkontroll. Detta ställer höga krav på kompetens inom berörda tekniska egenskapskrav, vilket även nämns i konsekvensbeskrivningen. Önskemål framförs kring att Boverkets kommande förslag på föreskrifter kring vilka byggnader som ska omfattas av kravet på obligatorisk sakkunnigkontroll ska vara väl utformade för att underlätta nämndens behovsprövning.

Slutligen vill stadsbyggnadskontoret kommentera att det är flertalet förslag på regeländringar som sker samtidigt och att det är av stor vikt att, om de träder i kraft, inte talar mot varandra. Det blir svårt för nämnden att behöva ha mer kontroll enligt detta förslag, som grundar sig på nuvarande byggregler, samtidigt som Boverket föreslår omstrukturering och förändring av byggreglerna. Stadsbyggnadskontoret menar på att det är av stor betydelse att ändringarna sker samlat för att underlätta handläggningen och prövningen av kraven, för samtliga parter i ett byggprojekt.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Ett införande av betänkandets slutsatser i lagstiftning skulle inte påverka trafikkontorets arbetsinsats, då trafikkontoret redan arbetar enligt Trafikverkets interna regelverk. Dock skulle en lagstiftning med förstärkt kontroll innebära en förbättrad kontrollfunktion för byggbranschen som helhet.

Sammanfattning

Betänkandet är som helhet väl genomarbetat och grundligt utfört. Trafikkontoret instämmer i förslaget att kontrollen vid projektering, utförande och förvaltning bör skärpas för komplicerade byggnadsverk. Trafikkontoret anser att krav på utökad kontroll bör anges i lagtext samt specificeras i myndigheters föreskriftstext.

Betänkandet verkar dock fokusera på kontrollkrav för byggnader medan andra byggnadsverk som till exempel broar inte ges samma utrymme i betänkandet. Trafikkontoret anser att kontrollkraven bör vara generella och gälla alla typer av byggnadsverk.

Trafikkontoret anser inte att en ytterligare reglering av certifieringsorganens verksamhet är nödvändig. Trafikkontoret anser att certifieringsorganen fyller en viktig roll i certifieringssystemet och att myndigheten SWEDAC som ackrediteringsorgan, övervakar certifieringsorganens verksamhet.

I det följande presenteras trafikkontorets synpunkter på betänkandet mer detaljerat. Utöver själva remissvaret vill trafikkontoret även framföra att betänkandet borde överväga att föreslå en uppdelning av PBL, så att lagstiftningen kring tekniska egenskapskrav blir tydligare.

Trafikkontorets synpunkter på betänkandet

Trafikkontoret instämmer i utredarens förslag om att kontrollen vid projektering, utförande och förvaltning bör skärpas för komplicerade byggnadsverk. Vad som ska anses vara komplicerade byggnadsverk bör enligt trafikkontoret anges i föreskrifter från Boverket och Transportstyrelsen. Till byggnadsverk bör även berggrum och bergtunnlar inräknas enligt trafikkontoret. Berggrum och bergtunnlar omfattas idag inte av Boverkets och Transportstyrelsens föreskrifter.

Kontroll vid projektering av komplicerade byggnadsverk

Enligt Boverkets EKS 12, Avd. A, 25 § och Transportstyrelsens TSFS 2018:57, 2 kap., 10 §, ska kontroll av bygghandlingar och beräkningar utföras. Trafikkontoret anser att en sådan kontroll alltid ska utföras av byggprojekteringsföretaget innan bygghandlingarna frisläpps. Trafikkontoret anser även att för komplicerade byggnadsverk ska en tillkommande, oavhängig kontroll utföras av sakkunniga tredje parter, vilka ska vara oavhängiga till byggherre, projektör och entreprenör. Denna oavhängiga kontroll ska enligt trafikkontoret vara utförd innan byggnadsnämnd lämnar startbesked för uppförande av byggnader. För övriga byggnadsverk som till exempel kan ingå i en väg- eller järnvägsplan, anser trafikkontoret att ska det vara byggherrens ansvar att en oavhängig kontroll utförs före byggstart. Ansvar för att tillsyn av att oavhängig kontroll utförs, ges av PBL. Kravet på oavhängig kontroll kan enligt trafikkontoret dock undantas om Trafikverket är byggherre.

Trafikkontoret anser att ovanstående stycke ska regleras sådant att betänkandets förslag avseende text i PBL 8 kap. 4 §, tillhörande punkter 1, 2 och 4, ålägger regeringen att i Plan- och byggförordningen (2011:338) ange att Boverket och Transportstyrelsen ska definiera vad som avses med komplicerade byggnadsverk.

Trafikkontoret anser vidare att i byggherrens ansvar ska också ingå att låta byggprojekteringsföretaget upprätta en kontrollplan och en förvaltningsplan. Kontrollplanen ska ange vad hos byggnadsverket som ska kontrolleras under byggskedet och förvaltningsplanen ska ange vad som ska kontrolleras i förvaltningsskedet. Boverket och Transportstyrelsen ska i föreskrifter enligt trafikkontoret, ange lägsta krav för vad som ska ingå i kontroll- och förvaltningsplan.

Kontroll vid utförande av komplicerade byggnadsverk

Enligt Boverkets EKS 12, Avd. A, 27 § och Transportstyrelsens TSFS 2018:57, 2 kap., 10 §, ska byggherren låta utföra utförandekontroll i byggskedet. Trafikkontoret anser att texten i dessa föreskrifter bör skärpas så att krav ställs både på att sakkunnig inspektör och att konstruktionsansvarig person från det certifierade byggprojekteringsföretaget deltar vid utförandekontrollen, för de kritiska delarna i byggnadsverket, med hänsyn till bärförmåga. De kritiska delarna i byggnadsverket ska anges i kontrollplanen, enligt trafikkontoret.

Kontroll vid förvaltning av komplicerade byggnadsverk

Här anser trafikkontoret att Boverkets EKS 12 och Transportstyrelsens TSFS 2018:57 bör kompletteras med krav på kontroll vid förvaltning av komplicerade byggnadsverk. Förvaltningsplanen, upprättad under projekteringen, ska enligt trafikkontoret styra vad som ska kontrolleras i förvaltningskedet och när det ska kontrolleras. Kontrollen ska enligt trafikkontoret utföras av sakkunnig inspektör och ansvaret för att det utförs ligger på ägaren/förvaltaren av byggnadsverket. Ansvar för att tillsyn av att oavhängig kontroll utförs, ges av PBL.

Synpunkter på betänkandet avseende olycksfall

Trafikkontoret anser att fler olyckshändelser än Tarfalahallen borde ha analyserats av utredaren. Exempel på andra olyckshändelser som borde analyserats är:

”Kista-raset”, den 15 juli 2008.

”Tretten bro” i Norge, den 15 augusti 2022.

”Kista-raset” var ett ras i en tillbyggnad bestående av ett bärverk av stål. Raset berodde på ett missförstånd mellan byggprojekteringsföretaget som upprättade bygghandlingarna och stålverkstaden som tillverkade stålbärverket. Byggprojekteringsföretaget hade sänt preliminära bygghandlingar som stålverkstaden uppfattade som frisläppta bygghandlingar. Trafikkontoret anser att lärdomen av ”Kista-raset” är att myndigheter borde föreskriva hur en bygghandling ska märkas för att det klart ska framgå att det är en frisläppt bygghandling

”Tretten bro” i Norge var en träbro som rasade på grund av att ett så kallat ”klossbrott” uppstod i en av knutpunkterna i bron. Dimensionering av träbroar anges i en (SS-EN 1995-1-1) av de europeiska beräkningsstandarderna. I SS-EN 1995-1-1 finns angivna regler för dimensionering med hänsyn till ”klossbrott”. Emellertid finns dessa regler för ”klossbrott” i en informativ bilaga till standarden. Trafikkontoret anser att lärdomen av ”Tretten bro” är att informativa bilagor i beräkningsstandarderna ska vara normativa, om inte myndighetsföreskrifter anger annat.

Övriga synpunkter från trafikkontoret avseende svenskt regelverk för byggnadsverk

Trafikkontoret önskar att krav på byggnadsverks tekniska egenskaper enligt Plan- och bygglagen, PBL (2010:900), 8 kap. 4 §, punkter 1, 2 och 4 lyfts ur PBL och införs i

en ny lag för tekniska egenskapskrav hos bärverk i byggnadsverk. I denna nya lag bör även krav på byggprodukter anges istället för i PBL samt att certifierade byggprojekteringsföretag ska användas vid projektering och utförande av komplicerade byggnadsverk. I samma, av trafikkontoret, föreslagna nya lag bör även de skärpta kontrollkraven för komplicerade byggnadsverk anges.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 18 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen kan konstatera att dotterbolagens inställning till utredningens förslag är varierande och att det borde finnas utrymme för utredningen att också belysa andra tillvägagångssätt för att förhindra att brister i byggnadsverk leder till olyckor.

SISAB ser att en förstärkt kontroll kan bidra till en större säkerhet i byggprojekt och värdesätter att byggherreansvaret tydliggörs i regelverken. Familjebostäder ser också i stort positivt på de förhöjda kraven. Svenska Bostäder och Stockholmshem lyfter fram att förslagen både kan vara kostnadsdrivande och svåra att praktiskt efterleva. Bolagen lyfter fram att de idag har ett arbete med utförliga egenkontroller. Det arbetet riskerar att få ett minskat fokus med de förslag som läggs fram. Bolagen ser att vissa projekt är för invecklade för att kunna kontrolleras av utomstående. Därför är det inte säkert att förslagen om utökade oberoende kontroller stärker utredningens intentioner om att förhindra brister i byggnadsverk.

Istället för att införa fler kontroller av externa sakkunniga, önskas ökat fokus på konstruktiva föreskrifter. Koncernledningen ser därför att förslagen ytterligare kan analyseras och utvecklas för att på ett bättre sätt säkerställa en utveckling som förhindrar brister i byggnadsverk som leder till olyckor. I övrigt ser koncernledningen mycket positivt på utredningens intentioner om att både öka säkerheten och minska antalet olyckor med personskador byggprojekt. För kompletterande synpunkter hänvisar koncernledningen till dotterbolagens remissvar i sin helhet.

Underremisser

SISAB:s yttrande daterat den 4 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

SISAB delar uppfattningen att en förstärkt kontroll skulle bidra till en större säkerhet både i projektering och för slutprodukten i byggprojekt. SISAB värdesätter att byggherreansvaret tydliggörs i regelverken. Förslaget är mycket informativt och riktar sig främst till den eller de part/-er som ska utföra bland annat kontroller och uppföljningar. Viktigt dock att även övriga byggaktörer i form av byggtreprenörer åläggs certifiering av kompetens samt kravställningar om kunskap och kontroller vid utförandet. För en proaktivitet krävs inte enbart certifiering av byggprojektörer samt kontrollfunktioner utan att kompetenskrav så som kunskap, erfarenhet och certifiering även ställs på den part som utför den kontrakterade byggproduktionen. Utifrån

utredningens förslag så uppskattar SISAB att rollen som sakkunnig- samt kontrollansvarig stärks, något SISAB ser som eftersträvansvärt.

Ett tydliggörande av byggnadsnämndens roll och uppdrag möjliggör en större tydlighet i vilka underlag, dokumentation och kontroller som erfordras vid startmöte och inför slutmöte. SISAB ser en möjlighet att byggnadsnämndens arbetsplatsbesök samordnas med vissa förbesiktningar enligt kontrakt och sker fler än en gång under produktionen.

Avseende de tekniska egenskaperna såsom bärförmåga, stadga och beständighet, behöver kontrollplanen ytterligare accentueras utifrån hållbarhetskrav om materialkretslopp, återbruk och cirkularitet, vid exempelvis återbruk av stommar och bärverk.

SISAB ser i enlighet med vad som anges i utredningen ett påtagligt behov att Bygghälsoutredningen samordnas med Boverkets utredningar avseende Möjligheternas Byggregler i och med att ansvaret för tekniska lösningar och kontroller kommer att åvila byggherren att utföra i en större utsträckning än hittills samt ett utökat kontrollansvar för byggnadsnämnderna.

Gällande kravet på säkerhet i händelse av brand ser SISAB ett behov av förtydligande angående verksamhetsklasser och dessas kravställningar avseende tekniska egenskapskrav i och med ökad produktion av flexibla lokaler med olika verksamheter (i olika verksamhetsklasser) inkorporeras i samma och närliggande lokaler. Avseende obligatoriska kontroller under förvaltningsskedet så ser SISAB ett ökat behov av kontroller under förvaltningsskedet i och med krav på återbruk och cirkularitet samt minskad klimatpåverkan. Detta kan inledningsvis ge en större otydlighet i kravställningarna för dessa produkter samt fler riskkonstruktioner avseende brand, bärighet och fukt. För upptäckt av eventuell långsiktiga konsekvenser med andra val än konventionella byggprodukter krävs en annan form av återkommande kontroller.

Avseende tillsyn över motordrivna anordningar skulle SISAB önska en större tydlighet i ansvarsförhållanden gällande utförande och långsiktigt produktionsansvar då dessa anordningar har utökats i ett mycket stort antal i och med AFS 2020:1.

AB Svenska bostäders yttrande daterat den 7 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

SOU:s lag – och förordningsförslag bedöms av Svenska Bostäder (Nybyggnad) generellt utgöra ett ej tillfredsställande förslag för att minska risken för olyckor.

Grundtesen i förslaget utgår från att det behövs ytterligare kontroll av externa sakkunniga för att komma till rätta med risker för bl a människoliv. Detta genom t ex inrättade av bl a ”särskild” sakkunnig som t ex kontrollerar projektets dimensionering i mer komplicerade projekt.

Till grund för remissen ligger raset av Tarfalahallen där haverikommissionens sammanfattning konstaterar man att felet bestod i att ”ingen” kontrollerat

konstruktionen och upptäckt felet. Därför behövs en ytterligare utomstående kontrollant.

Vi är en byggherreorganisation som oftast handlar upp Totalentreprenader och vårt utgångsläge är därför detta. Vi menar att det finns dels den som lämnar en uppgift och är ansvarig för uppgiften ur ett juridiskt perspektiv dels att entreprenören har samordningsansvaret för handlingarna i en TE. Ansvaret måste således ligga på den som tar fram handlingarna som antingen samordnat, eller projekterat dessa. Det ansvaret kan inte läggas på byggherren om inte byggherren själv låter utföra projektet i egen regi.

Genom att ytterligare öka kontrollfunktionen, minskar ansvaret för den som tar fram uppgiften, vilket vi uppfattar som kontraproduktivt.

För att komma till rätt med helhetensansvaret för konstruktion, har ett huvudkonstruktörsansvar diskuterats genom åren, och finns med som ett råd i EKS. Det finns upptaget som en fotnot i denna rapport. En huvudkonstruktör är en roll som tar huvudansvaret för att alla konstruktiva delar tillsammans, uppfyller kraven. Det är en roll som, istället för en ytterligare särskild sakkunnig, uppfyller dagens krav redan idag. Den rollen borde förslaget däremot vidareutveckla och förtydligas med ett ”ska”, istället för som råd. En huvudkonstruktör kan vara oberoende, men även delaktig i projektet. Delaktigheten ses här som en fördel för projektet, då ett projekt är oftast alldeles för komplex för att kunna kontrolleras av en utomstående kontrollant.

Vi ställer oss även tveksamma gällande ansvarsfrågan När byggherren har en särskild sakkunnig kontrollant för att säkerställa dimensioneringen, på vem faller då ansvaret om det händer en olycka ändå? För hur mycket vi än kontrollerar, finns ändå oriktiga intygande, fusk samt den mänskliga faktorn som gör att fel begås. Fokus borde istället vara att försöka komma till rätta med felaktiga och undermåliga handlingar och osanna intyganden genom att lägga större ansvar där. I praktiken handlar det ofta om att ansvaret bör landa mer på entreprenören.

Vidare ligger i förslaget att sakkunniga inte får vara anställda hos byggherren, vilket vi på Svenska Bostäder uppfattar som extra olyckligt. Vi är en organisation med flera sakkunniga där bl a våra projektledare är sakkunniga kontrollansvariga i varandras projekt. Detta ökar både vår kompetens, kontroll och erfarenhetsåterföring i projektet vilket vi kommer att förlora när vi måste handla upp extern sakkunnig. Här minskar alltså vår kontroll istället för ökar den.

Det framgår även att förslaget kommer ge byggnadsnämnden mer verktyg att ifrågasätta intyg från sakkunnig, vilket inte behövs. Godtyckligt tyckande är ett av våra problem idag, och ska inte ges möjlighet till mer tyckande. Det framgår redan av lagtexten idag, att en sakkunnig kan bli fråntagna uppdraget om de kommer med osanna intyg eller oskicklighet.

AB Stockholmshems yttrande daterat den 5 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget anser att syftet med remissen är mycket lovligt. På ett generellt plan är bolaget positivt till förtydligandet av byggherrens ansvar, det ger förutsättningar för att hitta arbetssätt för att säkerställa att detta ansvar fullgörs. Förtydligandet manar till att belysa vikten av uppföljningar/egenkontroll av de arbetsuppgifter som byggherrens konsulter åläggs göra för uppdragsgivarens räkning och som byggherren slutligen ansvarar för. Det finns därför flera förslag som tillstyrks fullt ut. Det finns även stycken i remissen där bolaget har synpunkter kring skrivningar. Båda kategorierna redovisas nedan.

11.2.1 Byggherrens ansvar tydliggörs

”Byggherren ansvarar för att gällande lagar, förordningar, föreskrifter och beslut följs men i ex vis en totalentreprenad ansvarar entreprenören för projektering och utförande. Byggnadsnämnden är tillsynsmyndighet och ansvarar för att övervaka att PBL och föreskrifter följs. Vi ser med andra ord ett delat ansvar av att lagar och förordningar följs.”

Bolagets anser att byggherren har all anledning och intresse av att se till att detta arbete uppfylls och skrivningen ”ska se till” borde därför kvarstå för att verka för att så sker.

Kontrollplanen förtydligas och kompletteras

”Kontrollplanens roll är att säkerställa att lagar och myndighetsbeslut följs.

Syftet med kontrollplanen är att få en överblick över att lag- och myndighetskrav, föreskrifter mm följs. Kontrollansvarige har till uppgift att tillse att projekterande specialister har kvalitetskontrollerat sitt eget arbete genom vidimering/egenkontroller”.

Bolaget anser inte att kontrollplanen behöver kompletteras med hur kontrollerna ska utföras. Detta då en sådan skrivning ger konsekvensen att kontrollplanen riskerar att bli ett gigantiskt dokument. Skrivningen gör att det kommer att krävas att alla kategorier som är involverade i projekteringen, t.ex. arkitekter och tekniska konsulter, är inblandade för att en sådan kontrollplan ska kunna komma till stånd.

11.3.1 Kontroll av eget arbete

”Förslag: Den kontroll som görs av någon i egenskap av sakkunnig ska inte få omfatta ett arbete som han eller hon själv har varit delaktig i”.

Bolaget anser att tillskapande av ytterligare ett konsultled av certifierade sakkunniga för kontroll av sakkunniga projektörer inte kommer att leda till ett mer kvalitativt arbete. Exempelvis de tekniska egenskapsområdena bärförmåga, stadga och beständighet och säkerhet vid användning innefattar en mängd olika specialister/sakkunniga; geotekniker, markprojektörer och statiker/konstruktörer m.fl. specialister av olika slag. Följdverkningarna i förslaget blir svåra att överblicka, både arbetsmässigt och kostnadsmässigt. Bolaget kan inte se att en utomstående sakkunnig ska kunna överblicka ett projekteringsarbete bättre än någon av de sakkunniga som

varit med i projektet. En byggprojektering är ett komplext lagarbete där kunskap kring projektet byggs upp över tid.

11.3.2 Krav på självständighet

”Förslag: I fråga om kontroll av åtgärder som avser det tekniska egenskapsområdet bärförmåga, stadga och beständighet, säkerhet i händelse av brand eller säkerhet vid användning får den sakkunnige inte vara närstående till eller anställd hos uppdragsgivaren, den som projekterar eller den som utför de åtgärder som kontrollen avser”.

Det föreslagna kravet på oberoende kan behöva förtydligas; detta då oberoende-aspekten i remissen låter enkel att uppfylla på pappret, men det är mer osäkert om den kommer att fungera i praktiken. Kan en konsult t ex arbeta i fler än ett projekt åt en beställare innan han eller hon anses ej längre oberoende? Att inte heller kunna verka som sakkunnig inom samma organisation (konsult/entreprenör/byggherre) kommer att bidra till sämre erfarenhetsåterföring.

Bolaget ser också att det gällande ansvarsfrågan kan bli otydligt kring vem som bär ansvaret om något ändå går fel efter att alla kontroller gjorts och fel och brister har korrigerats. Är det projektören, entreprenören eller den certifierade sakkunnige? Eller faller hela ansvaret på byggherren?

Kontrollansvarig för eget projekteringsarbete

Förslaget att den kontrollansvarige inte ska få medverka i projektet är enligt bolaget inte ett rimligt absolut krav. I stora samt tidsmässigt utdragna projekt finns en fördel med att kontrollansvarige är insatt i ett projekt. Detta då mer kunskap finns kring kravställandet, och på så sätt kan även projekt där ”icke beprövade arbetsmetoder” är en förutsättning för projektets genomförande, hanteras på ett effektivt sätt.

Bolaget önskar även komplettering av obligatorisk sakkunnigkontroll till att gälla brandskydd under byggtid vid renovering av flerbostadshus med kvarboende/kvarsittande hyresgäster (oavsett våningshöjd). Detta är en mycket stor risk där utgången kan bli katastrofal om inte detta kontrolleras hårdare än idag.

Förslag om förstärkta och tillförlitliga kontroller under förvaltningsskedet

Generellt anser bolaget att det finns fog för kontroll för att bevara de tekniska egenskaperna bärförmåga, stadga och beständighet, säkerhet i händelse av brand respektive säkerhet vid användning. Samtliga förslag till kontroller under förvaltningsskedet syftar till att säkerställa att byggherren tar sitt ansvar för att åtgärderna uppfyller de krav som ställs i plan- och byggreglerna. Det är positivt för helheten/ Sverige där dessa förslag tvingar fastighetsägare att aktivt ta ansvar för underhållet av befintliga fastighetsbestånd.

Frågor och konsekvensbeskrivning underhåll

Punkt 15.5.5: Gällande räddningstjänstens delaktighet i byggprocessen och vid startsamråd så kan det ha en avgörande roll utifrån brandsynpunkt, särskilt med tanke på att man i storstäder förtätar i större utsträckning. Detta betyder att man i större mån kommer närmare befintlig bebyggelse samt även bygger i/bredvid mycket kuperad terräng.

Punkt 15.5.7: Gällande om kontroll utförd av ett certifierat byggprojekteringsföretag kan vara ett alternativ till sakkunnigkontroll så kan det skapa stort värde just utifrån det parallella arbetet med projektörer utifrån kompetensutveckling. Erfarenhetsåterföringen kan bli ett direkt naturligt inslag.

Punkt 15.5.8: Gällande om det ska införas ett krav på dokumentation för kommande underhåll så är detta en nödvändighet för att byggherren skall kunna styrka att entreprenaden efter överlämnande sköts enligt drift och underhåll eller skötselavisningar.

Punkt 15.5.9: Gällande om det i slutbeskedet ska fastställas vilka kontroller som ska genomföras under förvaltningsskedet så är det korrekt att man inte behöver ta detta vid en sakkunnigkontroll. Professionella byggherrar bör däremot vid slutbesiktning se över strukturen för garantitiden och dess kopplade kontroller. Detta säkerställer att byggnaden fungerar likt projekterat men skapar också tydlighet i garantiskedet mellan byggherre och entreprenör.

Sammanfattande synpunkter från AB Stockholmshem gällande rubricerad remiss

Bolaget förutsätter att byggherrar och alla som kan påverka en konstruktions utförande inte vill att olyckor skall inträffa, varken under uppbyggnad eller under brukandet av byggnad eller anläggning. Givet denna förutsättning anser bolaget att det finns möjlighet att finna andra vägar för att få nuvarande kontrollsystem att fungera bättre, istället för att bygga på med fler kontroller. Bolaget anser också att kontrollansvarig och sakkunniga med fördel kan vara högst delaktiga i projektet. Att ha ett antal certifierade sakkunniga som i detalj sätter sig in i ett redan utfört och egenkontrollerat projekteringsarbete ser Stockholmshem som en rad väldigt omfattande och tidsmässigt krävande arbetsuppgifter vilka kommer att fördyra byggandet. Kostnaderna belastar till fullo byggherren och slutligen slutkunden. Alla som arbetar i en organisation kan göra misstag och misstag beror ofta på den mänskliga faktorn. I ett komplext byggprojekteringsarbete tror bolaget inte på ytterligare pålagor med kontrollerande parter. Vi tror på delaktighet och ingående kunskaper för alla inblandade parter i strävan att minimera fel som kan uppstå. Vi välkomnar konstruktiva föreskrifter på vad mer som borde styrkas och vidimeras av både ansvariga för projekteringskedet och entreprenörers utförande i byggproduktionsskedet.

De föreslagna ändringarna kring sakkunniges/KA roll och dennes oberoende ställning, dvs att säkerställa att det inte föreligger jäv i något avseende, ger ingen

vägledning kring hur detta skulle ske på ett transparent, objektivt sätt. Bolaget ställer sig frågande om detta är ändamålsenligt i förhållande till vad som önskas uppnås.

Bolaget önskar även belysa att byggherrar med interna sakkunniga behöver se över att uppdragen inte får målkonflikter vid ex internt ansvar för projekteringsanvisningar, om det kan utgöra en begränsning i kontrollfunktionen. Att ha intern sakkunnigkompetens är något mycket positivt utifrån kvalitetssäkring, då erfarenhetsåterföring adderar stort värde. Att ha internt sakkunniga skapar också värde utifrån att man har möjlighet att säkerställa att entreprenader utförs i enlighet med interna krav.

Den största risken bolaget ser med remissförslaget är kompetensförsörjningen för sakkunniga. Då efterfrågan på sakkunniga kommer att öka dramatiskt lär det bli en dragkamp mellan skrån av sakkunniga. I dagsläget är erfarna besiktningsmän, konstruktörer, projektörer och projekteringsledare skrån som är eftertraktade och där det varit stora pensionsavgångar framför allt de senaste 15 åren.

Det beställs idag fler byggentreprenader än vad som finns kompetent och erfaren arbetskraft till inom Sveriges gränser, i alla led av bygg- och fastighetsbranschen.

Efter ett drygt årtionde av kraftiga pensionsavgångar så har det uppstått fler situationer av "ny lär ny", i alla led från byggherre till projektörer ner till entreprenörer och underentreprenörer. Entreprenörers och hantverkares efterlevnad att på plats bygga enligt handlingar ser bolaget förbises till stor del i denna remiss.

Förutom misstag i projekteringen anser Stockholmshem att byggfel som leder till olyckor med allvarliga personskador som följd många gånger finns att finna i samordning av arbetet i entreprenörsledet. Det har de senaste 15 åren skett en stor utfasning av basar på arbetsplatserna. Denna roll har huvudansvar för att tillse att såväl hela planeringen hålls ihop, som att arbetsberedningar sker och att lärlingar får del av den erfarenhet som äldre yrkesarbetare besitter. Idag har mycket övergått till arbetsledare som inte har samma praktiska bakgrund vilket gör att kompetens gått förlorad. Det som också skett är att man successivt senaste 20 åren gått mot mindre och mindre delentreprenader, vilket skapar mindre känsla av ansvar för helheten. Det blir ett stuprörstänk. Därför föreslår bolaget att fokus bör ligga på att överbrygga överlämning/mottagande mellan arbetsmoment.

Det är mycket olyckligt när olyckor sker på grund av brister i konstruktioner. Inom rådande lagrum och system borde det finnas andra vägar att gå för att förstärka och utöka kvalitetskontrollerna. De utredningar som gjorts av de olyckor som inträffat borde kunna ge vägledning och därmed ligga till grund för ytterligare förslag på kvalitetskontroller och/eller föreskrifter. Ett ökat fokus på konstruktiva föreskrifter gällande vad mer som borde styrkas och vidimeras av både ansvariga för projekteringsskedet och entreprenörers utförande i byggproduktionsskedet vore önskvärt.

Kostnaderna för alla förslag i remissen kommer att fördyra för byggherren. Det handlar om ytterligare konsultkostnader, kontrollorgans kostnader samt byggnadsnämnders kostnader för ett utökat arbete.

Förslag och resonemang i remissen som bolaget särskilt tillstyrker att:

- Byggnadsnämnden borde få rimlig tid för inläsning av de handlingar som skall gås igenom på det tekniska samrådet.
- Namnbyte från tekniskt samråd till startsamråd görs.
- Byggnadsnämnder får utökade resurser. Bolaget anser att inom det lagrum som redan finns idag, finns möjlighet att bygga upp ett arbete som kan inrymma fler arbetsplatsbesök och därmed delaktighet i byggprocessen. Detta i sin tur kan bidra till erfarenhetsutbyte mellan myndigheten och byggherre, projektör och entreprenör men också få en effekt och skärpning av de eftersökta kvalitetskontrollerna som upplevs undermåliga.
- Låta Boverket, MSB, Arbetsmiljöverket med flera fortsätta sina arbeten med att ta fram konstruktiva förslag på ytterligare föreskrifter och kontrollpunkter som kan bidra till att brister i byggnadsverk, med allvarliga personskador som följd, inte uppstår.

AB Familjebostäders yttrande daterat den 29 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Familjebostäder ställer sig i grunden positivt till förslaget. För vissa åtgärder eller byggnadsverk tillgodoses behov av ökad säkerhet via förstärkt kontroll genom föreslagen utökad obligatorisk sakkunnigkontroll. Det krävs dock både utbildningar och certifieringssystem för flera olika kompetensområden för sakkunniga. Då krävs incitament för samtliga parter (sakkunniga, certifieringsföretag och byggherrar) för att det ska fungera i praktiken. Det krävs även fortlöpande arbete med anpassning av lagar och regelverk. Förslaget bygger på ett certifierbart kvalitetssystem för sakkunniga som måste utformas på olika sätt beroende på vad den sakkunnige undersöker/besiktigar. Begreppet "Säkerhet vid användning" kan som exempel omfatta många olika aspekter både i förvaltningskedet och vid nyproduktion/ombyggnad.

Ser man till skadefrekvensen så synes förslaget främst syfta på större anläggningar med långa spännvidder, varvid den mest akuta åtgärden borde vara riktat mot att få bort dessa risker omedelbart. Den obligatoriska sakkunnigkontrollen bör enligt Familjebostäders mening främst träffa åtgärder och byggnadsverk som är särskilt förknippade med risker för allvarliga personskador och störningar för samhället eller miljön.

Byggnationen av höga modulhus, som ofta innehåller en stor del trä- och plastmaterial, ökar i Sverige. Ett antal bränder har tyvärr drabbat denna typ av byggnader (balkongbränder, helt förstörda byggnader m m).

Brandspridningshastigheten är mycket hög. Det finns mycket luft inne i konstruktionsdelar och det är svårsläckt när det brinner inne i en konstruktion. Vid en analys av materialval kan man se att det byggs in mycket plaster (olja som ger mycket bränsle vid brand) i olika byggprojekt. Familjebostäder anser med hänsyn till ovanstående att regelverket gällande brand borde ses över och utökas till förebyggande av bränder.